PD-311 CV-19

M.A. Sanskrit (3rd Semester)

Examination, Dec.-2020

Paper-II

Name/Title of Paper- Granth Evam Chintak Parampara [Maximum Marks : 80

Time : Three Hours] [Minimum Pass Marks : 29

नोट :दोनों खण्डों से निर्देशानुसार उत्तर दीजिए। प्रश्नों के अंक उनके दाहिनी ओर अंकित हैं।

Note : Answer from both the Sections as directed. The figures in the right-hand margin indicate marks.

खण्ड / Section-A

1. सर्वे अति लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः :— 1x10=10

क. श्रृङ्गारः कतिविद्यः?

ख. करूणरसस्य कः देवः?

ग. किमिव हि मधुराणां मणडनं नाकृतीनाम्। अत्र कोडलंकारः?

घ. रीतिरात्मा काव्यस्य इति कस्योक्तिः?

ङ. काव्यमीमांसायां कति अध्यायाः सन्ति?

च. शब्दा नामन्वाख्यानं........................ रिक्तस्थानं पूरयत।

छ. काव्यपुरूषोत्पत्ति वर्णनं काव्यमीमांसायाः कस्मिन् अध्याये अस्ति?

ज. गद्यं पद्यं च मिश्रं च तत् त्रिधैव व्यवस्थितम्। इति कस्योक्तिः?

झ. काव्यादर्शानुसारं काव्यस्वरूपं किम्?

ञ. औचित्यविचार चर्चायाः मंगला चरणे कस्य स्तुतिरस्ति?

2. सर्वे लघुत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः :— $2\frac{1}{2}$x4=10

क. आशीर्नमस्क्रियावस्तनिर्देशो वापि तन्मुखम् इति विविच्यताम्।

ख. ऋग्यजुः सामवेदास्त्रयी। इति स्पष्टयत।

ग. किं नामौचित्यम्?

घ. अलङ्कारास्त्वलङ्कारा गुणा एव गुणाः सदा। इति निरूपयत।

खण्ड / Section-B

15x4=60

सर्वे दीर्घ उत्तरीया प्रश्नाः समाधेयाः—

3. भरत मुनेः रसविषयकं चिन्तनं निरूपयत।

अथवा

आचार्य वामनस्य रीति सिद्धान्तः प्रतिपादनीयः।

4. अधस्तनेषु कमपि द्वयं ससन्दर्भपुरस्सरं व्याख्या कार्या—

क. यायावरीयः सङ्क्षिप्य मुनीनां मतविस्तम्।
व्याकरोत्काव्यमीमांसा कविभ्यो राजशेखरः।।

ख. परकिया पुराकल्प इतिहास गतिद्विधा।
स्योक नायका पूर्वा द्वितीया बहुनायका।।

ग. अल्पाक्षरमसन्दिग्धं सारवद्विश्वतोमुखम्।
अस्तोभमनंवधज्च सूत्रं सूत्रकृतो विदुः।।

घ. चत्वारिश्रृङ्गस्त्रियोऽस्य पादा द्वेशीर्षे सप्तहस्तासोऽस्य।
त्रिधा बद्धों वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्यानाविवेश।।

5. कयोश्चित् द्वयोः पद्ययोर्व्याख्या कार्याः—

क. इदमन्ध्यातम कृत्स्नं जायेत भुवनत्रयम्।
यदि शब्दाध्यं ज्योति रासंसारं न दीप्यते।।

ख. बाचां विचित्र मार्गाणां निबबन्धुः क्रियाविधिम्।
तैः शरीरं च काव्यानामलङ्काराश्च दर्शिताः।।

ग. सर्वत्र भिन्न वृत्तान्तैरूपेतं लोकरज्जकम्।
काव्यं कल्पान्तरस्थायि जायते सदलङ्कृति।।

घ. नायके नैव वाच्यान्या नायके नेत रेण वा।
स्वगुणाविष्क्रिया रोषौं नात्र भूतार्थ शंसिनः।।

6. अधोलिखितेषु औचित्यद्वयं स्पष्टयतः

क. वाक्यौचित्यम्

ख. लिङ्गौचित्यम्

ग. क्रियौचित्यम्

घ. वचनौचित्यम्